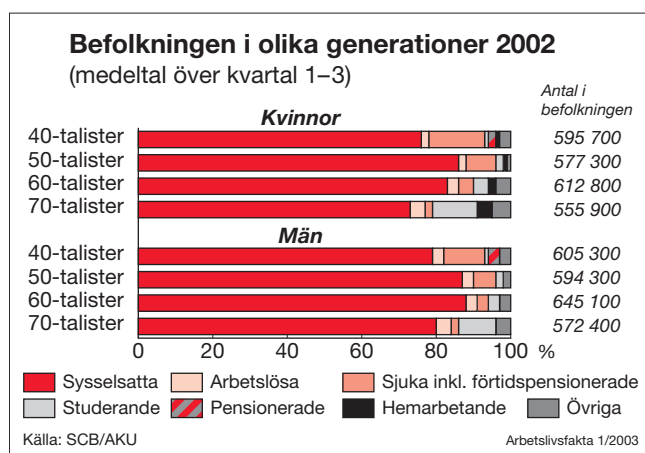

Utges av Arbetsmarknadsstyrelsen, Arbetsmiljö-

verket, Riksförsäkringsverket och Socialstyrelsen

TEMA: 60-TALISTER

Under 2001 fanns 1 260 000 personer bland 60-talisterna, vilket är något fler än både antalet födda under 40- och 50-talet. Antalet 60-talister har ökat marginellt 1995–2001, med i snitt 0,1 procent per år jämfört med 0,4 procent av den övriga befolkningen i förvärsarbetande ålder.

Andelen 60-talister med enbart förgymnasial utbildning är lägre än de äldre generationerna, 13 procent, vilket närmast kan jämföras med 11 procent bland 70-talisterna. Andelen gymnasieutbildade är högst bland dessa två generationer, 54 procent. Däremot är andelen högskoleutbildade 60-talister lika stor som bland personer födda under 50-talet, 31 procent. 70-talisterna har dock en något högre andel med högre utbildning bakom sig, 33 procent.

ARBETSMARKNADEN

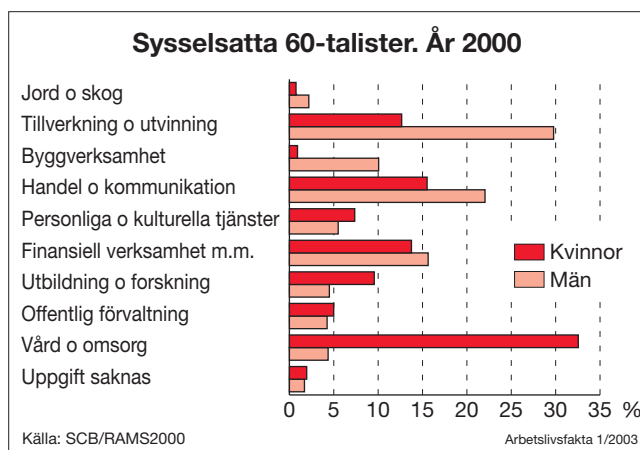
60-talisterna tillsammans med personer födda under 50-talet tillhör de två generationsgrupper med högst sysselsättningsgrad. 1 070 000 av 60-talisterna var sysselsatta under 2002 (t.o.m. kvartal 3) enligt SCB:s AKU-data, vilket ställt mot befolkningen ger en sysselsättningsgrad på 85,6 procent. Motsvarande antal för 50-talisterna var 1 011 000 personer eller 86,3 procent. Detta kan jämföras med sysselsättningsgraden på 75,1 procent

I Arbetslivsfakta redovisas aktuell och samlad information om utvecklingen inom arbetslivet. Ytterligare exemplar och tidigare nummer kan beställas från Publikationsservice, Arbetsmiljöverket, Box 1300, 171 25 Solna, tel 08-730 97 00, fax 08-730 98 17. Arbetslivsfakta och OH-bilder kan också hämtas från www.av.se och www.rfv.se

60-talister ...

- hög förvärvsfrekvens och mycket övertid
- männen bråkigast på jobbet
- kraftigast ökning av nya förtidspensioner

för hela den arbetsföra befolkningen. Andelen är lägre bland kvinnliga 60-talister, 83,6 procent, än bland manliga, 87,5 procent. Skillnaderna är mindre mellan könen bland 50-talisterna, drygt en procentenhet.

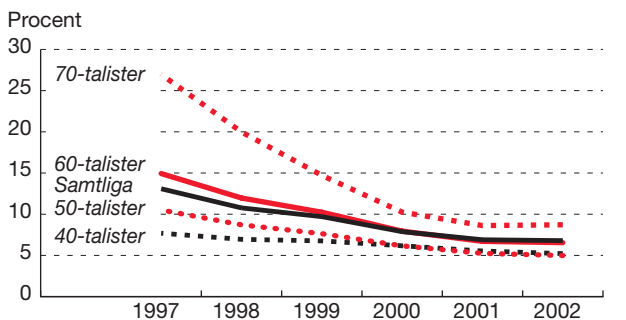
Bland 60-talisterna är de dominerande branscherna industrin, handel och kommunikation samt vård och omsorg, 22, 19 respektive 18 procent. Vård- och omsorgssektorn är däremot den största branschen för 50-talister (22 %), medan sysselsättningen är lägre inom de två övriga branscherna.

Av samtliga 60-talister befinner sig 11 procent utanför arbetskraften, vilket utgör 144 000 personer. Det är samma andel som bland 50-talisterna och den lägsta siffran jämfört med övriga generationer. Vanligast är att man står utanför arbetsmarknaden på grund av långtidssjukskrivning (inklusive förtidspension) eller heltidsstudier, cirka en tredjedel i båda fallen. Andelen är något högre bland männen. Däremot är 17 procent bland kvinnorna utanför arbetsmarknaden på grund av hemarbete, vilket kan jämföras med blygsamma 1,5 procent bland männen.

Under 2002 var i snitt per månad 44 000 inskrivna som arbetslösa vid landets arbetsförmedlingar födda under 60-talet. Motsvarande antal för 50-talisterna var 28 500. Tillsammans med antalet deltagare i arbetsmarknadsprogram – det så kallade obalanstalet – utgör det 73 500 inskrivna 60-talister och 52 000 inskrivna

50-talister. Relaterat till arbetskraften är både arbetslösheten och obalanstalet högre bland 60-talisterna än för de äldre generationerna. Andelen i obalansen är 6,6 procent för 60-talisterna jämfört med 5 procent bland 50-talisterna. Motsvarande siffra för 70-talisterna är högre, 8,8 procent.

Arbetslösa samt programdeltagare ställt mot arbetskraften. Årsmedeltal 1997–2002

Källa: AMS, SCB

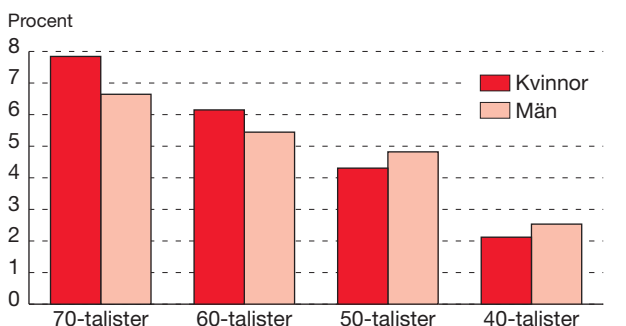
Arbetslivsfakta 1/2003

Obalanstalet har minskat under andra hälften av 90-talet för alla generationer. Under 2002 har dock nedgången planat ut som en följd av det försämrade arbetsmarknadsläget. Bland arbetssökande 60-talister med utländskt medborgarskap har antalet arbetslösa och deltagare i arbetsmarknadsprogram minskat stort över åren. Vid en jämförelse med svenska medborgare finns dock fortfarande en betydande skillnad relativt sett (cirka 12 % och 5,3 % av respektive befolkningsgrupp).

Arbetslösheten bland akademiker har ökat sedan 2001, likaså deltog fler i arbetsmarknadsprogram. Ökningen har dock varit störst för 70-talisterna som har en lösare anknytning till arbetsmarknaden och har fortsatt något för både 60- och 70-talister under 2002. Noterbart är att nedgången i obalanstalet har fortsatt för personer med grundskole- eller gymnasiebakgrund.

EKONOMISKT BISTÅND (SOCIALBIDRAG)

Andel av befolkningen som tar emot ekonomiskt bistånd. År 2001

Källa: SoS

Arbetslivsfakta 1/2003

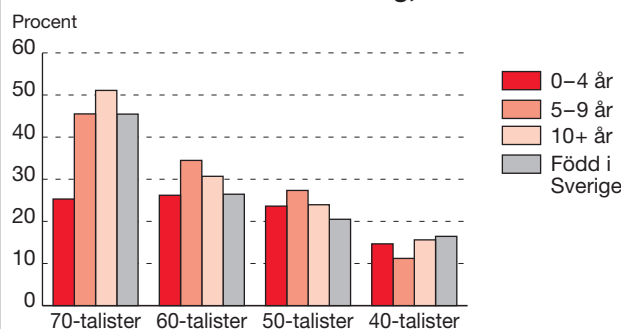
Bland män och kvinnor födda på 60-talet försörjde sig knappt sex procent helt eller delvis med hjälp av ekonomiskt bistånd år 2001. Andelen var mindre i de äldre generationerna och större bland 70-talisterna.

Andel (%) av biståndsmottagarna som är arbetslösa och utan arbetslöshetsersättning

	70-talister	60-talister	50-talister	40-talister
Kvinnor	36	24	18	10
Män	50	34	26	19

För den som är arbetslös och av olika orsaker utan arbetslöshetsstöd utgör ekonomiskt bistånd ofta den enda återstående försörjningskällan. 60-talisterna utgör även i detta avseende en mellangrupp. 34 respektive 24 procent av de biståndsmottagande männen och kvinnorna erhåller ingen arbetslöshetsersättning. I alla generationer utnyttjar männen i högre utsträckning socialbidraget för sin försörjning på grund av att man inte har någon arbetslöshetsersättning. Orsaken skulle dels kunna vara att männen har svårare att etablera sig på arbetsmarknaden, dels att kvinnorna i lägre utsträckning anmäler sig som arbetssökande vid arbetsförmedlingen.

Andel biståndsberoende som är arbetslösa utan arbetslöshetsersättning, efter vistelsetid

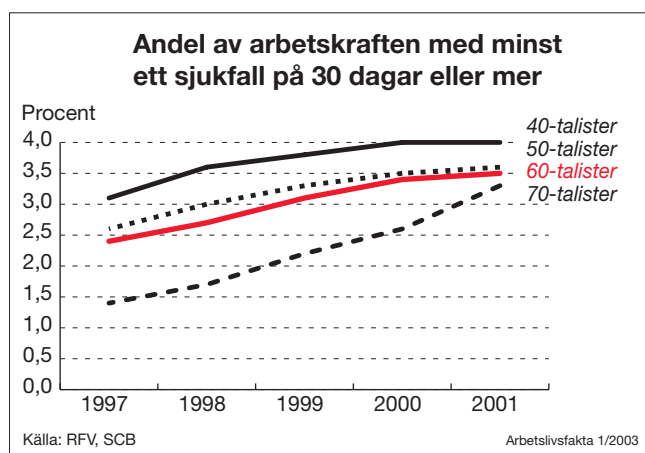
Källa: SoS

Arbetslivsfakta 1/2003

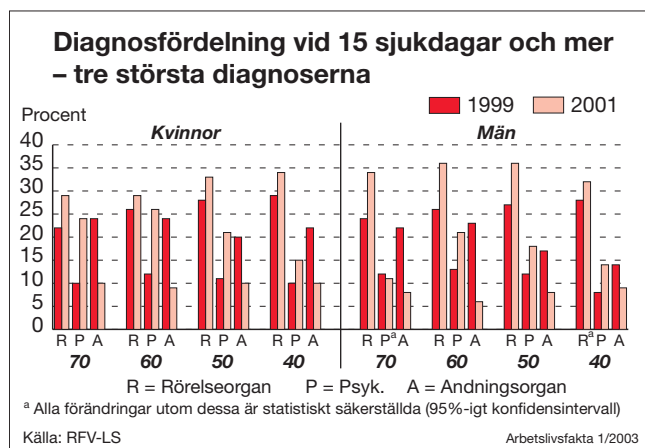
Generationseffekten och vistelsetiden i Sverige spelar båda roll för sannolikheten att man ska behöva ta emot ekonomiskt bistånd för sin försörjning. Ju äldre man är och ju längre tid man vistats i Sverige, desto mindre är risken att man är arbetslös utan arbetslöshetsersättning. Därmed minskar också risken att bli beroende av ekonomiskt bistånd för sin försörjning. Gruppen som bara vistats 0-4 år i Sverige utgör härvidlag ett undantag vilket beror på att flyktingarna erhåller ekonomiskt bistånd under tiden de deltar i olika typer av introduktionsprogram. Därför förväntas de inte i lika stor utsträckning söka arbete via arbetsförmedlingen och registreras alltså inte heller som arbetslösa. I alla generationer utom 40-talisterna utgör denna grupp som synes drygt 20 procent av de biståndsberoende.

SJUKPENNING

Alla generationer berörs av de senaste årens kraftiga ökning av antalet sjukskrivna. Äldre generationer ligger högre både ifråga om det absoluta antalet och andelen sjukskrivna i förhållande till arbetskraften, men ökningen har varit kraftigare bland yngre. Under 1997 hade 16 000 kvinnliga och 9 000 manliga 60-talister minst ett längre sjukfall (30 dagar eller mer). Detta motsvarar 3,3 procent av arbetskraften för kvinnorna och 1,6 procent för männen. Följande år steg antalet oavbrutet för att 2001 hamna på 25 000 kvinnor och 14 000 män. Som andel av arbetskraften motsvarar det 4,8 procent för kvinnorna och 2,4 procent för männen.

Endast för 70-talisterna ökar långa sjukfall mer än för 60-talisterna. Bland 70-talisterna var 5 000 kvinnor och 4 000 män sjukskrivna 30 dagar eller mer 1997, vilket i förhållande till arbetskraften motsvarar 1,8 procent för kvinnorna och 1 procent för männen. Fyra år senare sjukskrevs 19 000 kvinnor och 10 000 män eller 4,7 procent av den kvinnliga arbetskraften och 2,2 procent av den manliga. Av 40-talisterna var 21 000 kvinnor och 12 000 män sjukskrivna 1997, motsvarande 4 procent av arbetskraften för kvinnorna och 2,3 procent för männen. Till år 2001 hade andelarna ökat till 4,9 procent för kvinnorna och 3,1 procent för männen.

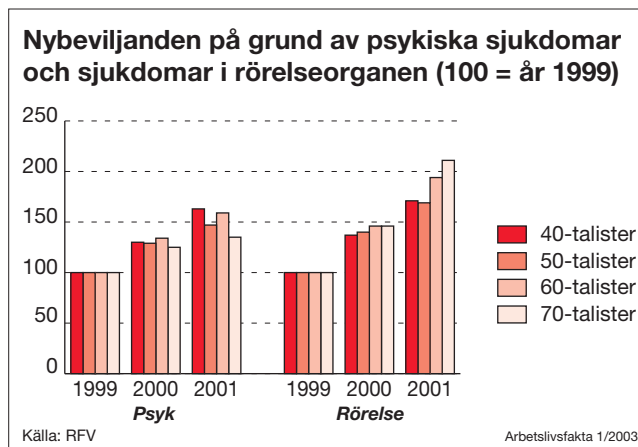
Andelen psykiska sjukdomar ökar genomgående som skäl till sjukskrivning. Bland kvinnor födda på 60-talet har andelen psykiska sjukdomar av de totala sjukskrivningarna gått från 12 procent 1999 till 26 procent 2001. Endast kvinnorna födda på 70-talet har ökat mer. Bland männen står 60-talisterna för den största ökningen av andelen psykiska sjukdomar.

Även sjukdomar i rörelseorganen ökar sin andel av det totala antalet sjukpenningfall. Bland 60-talistkvinnor är ökningen dock lägre jämfört med övriga generationer, något som kan antas bero på att ökningen i första hand ligger i de psykiska sjukdomarna. Bland män födda på 60-talet är ökningen kraftigare. Endast män födda på 70-talet visar en större ökning i andelen sjukdomar i rörelseorganen.

FÖRTIDSPENSIONER

Liksom sjukskrivningarna har antalet nybeviljade förtidspensioner ökat dramatiskt de senaste åren. År 1999 nybeviljades 4 200 förtidspensioner och sjukbidrag för 60-talisterna, vilket motsvarade 11 procent av det totala nybeviljandet. År 2001 hade antalet ökat till 7 200. Dessutom ökade andelen av det totala nybeviljandet till 13 procent. Därmed står 60-talisterna för den största ökningen av alla generationer.

Kvinnor har under denna period haft större och därtill ökande del av nybeviljandet. År 2001 var den 57 procent. För 60-talistkvinnorna var andelen ännu större, 63 procent. Detta kan jämföras med 58 procent för kvinnor födda på 70-talet, 61 procent på 50-talet och 56 procent på 40-talet.

Bland 60-talisterna har antalet fall med psykisk diagnos som leder till förtidspension ökat med 59 procent mellan 1999 och 2001. Endast bland 40-talisterna har dessa diagnoser ökat mer (63 %). När det gäller nybeviljade på grund av sjukdomar i rörelseorganen ökade de med 94 procent för 60-talisterna mellan 1999 och 2001. Inom denna diagnosgrupp har ökningen endast varit större bland 70-talisterna (111 %).

ARBETSMILJÖ

Med undantag av enskilda indikatorer skiljer sig inte förhållandena nämnvärt mellan 60-talister och övriga generationer på arbetsmarknaden, varken när det gäller fysisk eller psykisk arbetsmiljö.

Konflikter och bråk i arbetet är dock något vanligare för de manliga 60-talisterna än för övriga. För kvinnorna har 70-talisterna ännu högre värden. 37 procent av 60-talistmännen och 28 procent av kvinnorna har varit i bråk med chefen någon gång under det senaste året mot 33 respektive 25 procent för genomsnittet. 40 procent av 60-talistmännen och 38 procent av kvinnorna har varit i bråk med arbetskamrater under det senaste året mot 35 respektive 33 procent. Vidare har 37 procent av 60-talistmännen och 35 procent av kvinnorna varit i bråk med andra personer så som patienter, kunder, elever etc. mot 33 respektive 36 procent.

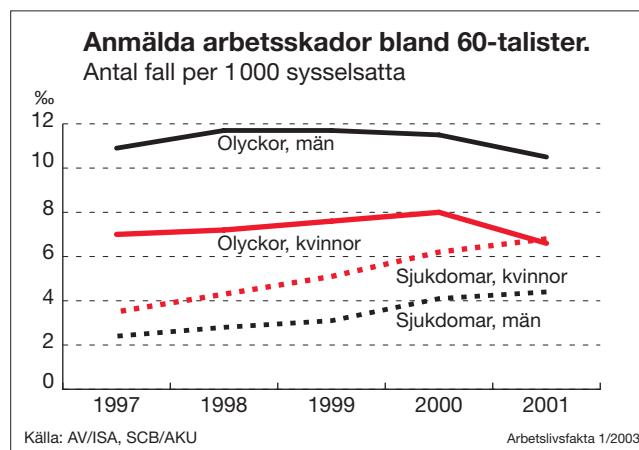
Sjuknärvaron på arbetet är hög för 60-talisterna. Av männen uppger 22 procent och av kvinnorna 20 procent att de fyra gånger eller mer, under det senaste året, har gått till jobbet trots att de borde ha sjukskrivit sig. Motsvarande för genomsnittet på arbetsmarknaden är 18 procent både för män och kvinnor. 60-talisterna har ungefär lika svårt att koppla av arbetet på fritiden och att sova som övriga åldersgrupper. Däremot anser sig 60-talisterna tvungna att arbeta över i högre utsträckning än andra grupper. 43 procent av männen och 33 procent av kvinnorna uppger detta mot 37 procent respektive 31 procent på hela arbetsmarknaden.

60-talisterna är i det stora hela nöjda med sitt arbete. Det uppger drygt 70 procent, vilket är på samma nivå som genomsnittet på arbetsmarknaden.

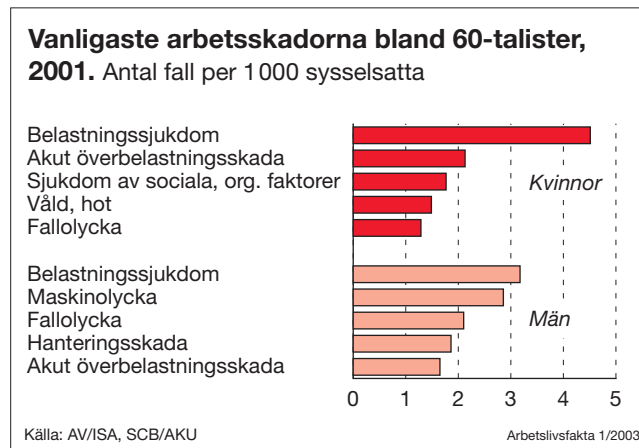
ARBETSSKADOR

Totalt anmäldes år 2001 drygt 15 000 arbetsskador av 60-talisterna, varav 6 000 var arbetssjukdomar och drygt 9 000 arbetsolycksfall. Huvuddelen av arbetsolyckorna drabbade männen och huvuddelen av arbetssjukdomarna kvinnorna. Relaterat till de förvärvsarbetande har kvinnorna 8,3 olycksfall och 6,4 sjukdomsfall per 1 000 förvärvsarbetande. Detta innebär att de drabbas av fler

olycksfall och färre sjukdomar än 50-talisterna (7,2 respektive 10,3). De manliga 60-talisterna har 11,9 olycksfall och 4,2 sjukdomsfall per 1 000 förvärvsarbetande, vilket även för dem innebär fler olycksfall och färre sjukdomsfall än 50-talisterna (10,7 respektive 6,7). Detta är förväntade resultat eftersom arbetssjukdomarna kommer med åren och det är större risk att drabbas av arbetsolycksfall när man är ny i sitt arbete, vilket många unga är, utöver att de ofta finns i olycksutsatta arbeten.

Den senaste femårsperioden har inneburit stora ökningar av anmälda arbetssjukdomar totalt i samhället. Mellan 1997 och 2001 har arbetssjukdomarna fördubblats. Sjukdomar orsakade av sociala och organisatoriska faktorer har fyrdubblats både för kvinnor och män under samma period. Fortfarande är det totalt sett inte så många för männen, men för kvinnorna utgör nu dessa arbetsjukdomar den tredje vanligaste. 60-talisterna är inget undantag.

Samtidigt som antalet fall har ökat, har även den genomsnittliga sjuktiden per fall ökat. Genomsnittligt på arbetsmarknaden har kvinnor en ökning på 60 dagar (56 %) mellan 1998 och 2000 och männen 40 dagar (36 %). 60-talisternas ökning är något mer begränsade. Under samma period är ökningen för kvinnorna 41 dagar (38 %) och för männen 24 dagar (24 %).

ARBETSLIVSFAKTA

Redaktör för detta nummer: Ulf Larsson
För ytterligare information kontakta:
Arbetsmarknadsstyrelsen
Ann-Christin Johnreden, tel 08-586 060 00
Arbetsmiljöverket
Elisabet Broberg, tel 08-730 90 00
Riksförsäkringsverket
Björn Andersson, tel 08-786 90 00
Socialstyrelsen
Ulf Larsson tel 08-555 530 00

ISSN-1400-9439